

Единъ важенъ изворъ прѣдстави Поповиятъ *именникъ*, като единичѣтъ домашенъ славянски паметникъ, съдържащъ по-голямъ брой образци (въ имена и тъмни фрази) отъ прѣдполагаемото нарѣчие на прабългаритѣ завоеватели на Мизия.

За жалость прѣписитѣ, въ които той ни се е очуваѣтъ, сж толкова нови, щото критиката не може съ пълно довѣрие, да се ползува отъ него. Тукъ сж възможни голѣми грѣшки въ прѣписването на паметника. Конъектуритѣ, които прави Радловъ не отстраняватъ напълно недоумѣнията, ако и да е най-вѣроятно, че имаме работа съ остатъци, отъ нѣкое турско-татарско нарѣчие, и че загатнитѣ думи, въ които Куникъ подозира чувашки фрази, прѣдставяѣтъ числителни (Радловъ, Куникъ) а не epitheta opantia (Томашекъ) или нѣкакъвъ цикълъ отъ години (Вамбери). Въ свръзка съ това стои цѣлата Куникова чувашка теория, която ще разгледаме обстойно по-долу.

Къмъ тия *писмени* извори, се прибавяѣтъ доказателствата, черпени отъ черковно-славянски или днешни български езикъ. Идеята, да се търсятъ въобще слѣди отъ прабългарското нарѣчие въ писменитѣ и устнитѣ паметници на българскитѣ славяни, е сама за себе си много добра. Критиката заслужава тукъ, може би, само единъ укоръ, че съвсѣмъ слабо се е ползувала отъ показаната още отъ Шлѣдера метода. Опититѣ сж случайни или като той на Рѣслера, съвсѣмъ несполучливи. Ето защо е толкова нужно, да се провери малко по-систематично, до колко въ стария и новия български езикъ могатъ да се констатираѣтъ слѣди отъ прѣдполагаемото прабългарско нарѣчие.

Слѣдъ всичко горѣказано за *изворитѣ*, отъ които историчната критика се е ползувала за да даде удовлетворително рѣшение на въпроса за езика и националността на прабългаритѣ, ние можемъ да применимъ къмъ единъ краткъ критиченъ прѣгледъ на *разнитѣ категории езикови докази*, като имаме прѣдъ видъ приведенитѣ въ нашата студия тълкувания.

а) Личнитѣ имена.

Тая категория обема най-големия брой езикови остатъци, съ които оперира критиката още отъ врѣмето на Туянана. Тѣ се набиратъ отъ разни извори: главно изъ *Иби-Фодлана*, византийскитѣ и западноевропейскитѣ хроники и именника. Първиятъ съобщава двѣ имена, които се четатъ въ кувична транскрипция (безъ всѣкакви диакритични знакове): *Аамс*, *Самс*.¹⁾ Какъ сж се произнасяли тия имена отъ *самитѣ* волжски българи въ X. вѣкъ, какъ отъ арабитѣ, — това сж въпроси, които едва ли нѣкога ще се рѣшатъ? Толкова може обаче въ всѣки случай да се каже, че досегашнитѣ опити, да се даде смисълъ на тия имена, сж крайно натежнати, а особено фантастичнитѣ славянски етимологии на Сенковскій,

¹⁾ Въ *Ibi Fozlan*, LVI, заб. 1. Френъ чете и Балтаваръ = Балтимаръ, *Владимиръ*. Послѣ се отказа обаче отъ това тълкувание (вж. по-долу). Не така обаче и Гаркани, комуто Балтаваръ напомня славянскитѣ имена Балджъ, Балдимеръ, Болдиръ, Болеборъ (о. с. 106.).

Обзорникъ, наученъ отдѣлъ, I. Дѣлъ истор.-фил., кн. XVI.